

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 340-08 לב הר פרלה נ' לב הר אלין ואח'

בפני כב' השופטת רונית גורביץ

התובעת: לב הר אלין
(מבקשת קיום הצוואה) באמצעות ב"כ עוה"ד אורי צפת
ועוה"ד רוית טוב - לי

נגד

הנתבע: עמינדב יבור, עו"ד
(המתנגד)

ספרות:

[א' ברק, פרשנות במשפט, כרך ד, פרשנות החוזה \(תשס"א\)](#)
[א' ברק, פרשנות במשפט, כרך ה, פרשנות הצוואה \(תשס"א\)](#)

מיני-רציו:

* מחלוקת שעניינה פרשנות צוואה בכתב יד, וכוונת המצווה באזכור שמו של הנתבע בצירוף תוארו כעו"ד ומספר הטלפון בצידו מתחת לשמה של הבת – התובעת, האם נועד לשם ציונו כזוכה נוסף בצוואה (כעמדת הנתבע, המבקש לקבוע כי הינו יורש מחצית מן העיזבון), שמא צוין שמו של הנתבע כמוציא לפועל של הצוואה ו/או כעו"ד שטיפל עבור המנוח בנכסיו, ואזי אין לו כל חלק בעיזבון (כעמדת התובעת). עוד נדונה סוגיית נטל ההוכחה הרובץ על שכמו של בעל תפקיד החב בחובת אמון וטוען לפרשנות לפיה הינו זוכה מכוח צוואתו של לקוחו.

* ירושה – צוואה – פירושה

* ירושה – צוואה – נטל השכנוע

* מחלוקת שעניינה פרשנות צוואה בכתב יד, וכוונת המצווה באזכור שמו של הנתבע בצירוף תוארו כעו"ד ומספר הטלפון בצידו מתחת לשמה של הבת – התובעת, האם נועד לשם ציונו כזוכה נוסף בצוואה (כעמדת הנתבע, המבקש לקבוע כי הינו יורש מחצית מן העיזבון), שמא צוין שמו של הנתבע כמוציא לפועל של הצוואה ו/או כעו"ד שטיפל עבור המנוח בנכסיו, ואזי אין לו כל חלק בעיזבון (כעמדת התובעת). (הנכס העיקרי של המנוח הוא זכויותיו בחוף הצדפים בטבריה). עוד נדונה סוגיית נטל ההוכחה הרובץ על שכמו של בעל תפקיד החב בחובת אמון וטוען לפרשנות לפיה הינו זוכה מכוח צוואתו של לקוחו.

ביהמ"ש לענייני משפחה קבע כי התובעת היא היורשת היחידה, מהטעמים הבאים:

חוק הירושה, קובע בסעיף 54 (א) לו, כי "מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות". בפרשת פלוני שנפסקה לאחרונה, קבע כבוד השופט הנדל כי לכאורה בעניין טלמצי"ו יש סממנים של מעבר מפרשנות דו – שלבית של הצוואה לפרשנות חד שלבית שמשמעותה כי יש להיעזר בכל מקרה הן בלשון הצוואה והן בנסיבותיה החיצוניות, כפי שנקבעה על ידי כבוד הנשיא ברק שיטת פרשנות החוזה בהלכת אפרופים. ואולם, ציין כי לדעתו, ניתן להסתייג מן ההישענות על הלכת אפרופים, בכל הנוגע לפרשנות צוואה. יחד עם זאת, בתן כבוד השופט הנדל את המקרה שהובא בפניו גם לפי הנסיבות החיצוניות דרך הראיות והממצאים העובדתיים שהוצגו בערכאה הראשונה.

במקרה דנן, מדובר בצוואה בכתב יד, כאשר המנוח מתח קווים חוצצים בין ההוראות בצוואתו, המקנה לה צורת עריכה של פסקאות. בזיקה לאמור, ראוי לציין כי שמות הצדדים מצוינים בפסקה אחת. המנוח רשם את שם בתו במרחק מאות השיוך ל' ואת שמו של הנתבע בצירוף תוארו כעו"ד ומספר הטלפון שלו מתחת לאות ל'. המנוח לא פירט בצוואתו את כוונתו. לגישת ביהמ"ש בנסיבות אלה, אין די בענייננו בבחינת לשון הצוואה בלבד, ויש לאמוד את רצון המנוח גם על פי ראיות חיצוניות.

נטל השכנוע בפרשנות הצוואה לאור יחסי האמון בין הנתבע למנוח: דרכו של עולם היא כי הורה יוריש את נכסיו ליורשי חלציו. לכן, נקודת המוצא היא שלו התכוון המנוח להוריש מחצית מעיזבונו לנתבע ששימש כעורך דינו, היה נותן לכך ביטוי בצוואה, למשל מציין לצד שמו כי הנו בגדר זוכה בצוואתו או רושם לצד שמו את חלקו בעיזבונו. משלא ציין המנוח דבר לצד שמו של הנתבע למעט תוארו ומספר הטלפון שלו, ההנחה היא שלא התכוון לייחס לו חלק מעיזבונו. הנחה זו ניתנת כמובן לסתירה. אלא שבהינתן העובדה, כי הנתבע אשר שמש כעורך דינו של המנוח טוען לפרשנות לפיה הינו זוכה מכוח צוואתו של לקוחו, מוטל עליו נטל השכנוע להוכיח כי שמו נרשם כיוורש בצוואה ולא לכל תכלית אחרת, וזאת לאור יחסי האמון המיוחדים ביניהם והכלל האוסר על ניגוד עניינים.

במקרה דנן, טען הנתבע כי שמו אוזכר בצוואה כיוורש בשל החלל הריק שנוצר סביב המנוח מכל אוהביו וכתחליף להם, ומשום יחסי החברות ההדוקים שהיו ביניהם. דהיינו, יורש בהיותו ידידו הקרוב והתומך ולא דווקא כעו"ד. בהצגת מערכת יחסים טעונה ומורכבת בין המנוח לבנותיו עדיין אין כדי להסביר את מעמדו כיוורש בצוואה, לשם כך נדרש הנתבע להגיש ראיות על טיב יחסיו החבריים עם המנוח שייתנו הסבר לזכייה שנפלה בחיקו. ואולם, הנתבע לא הביא שום עדים מטעמו שיכולים לכאורה לתמוך בגרסתו אודות מערכת יחסיו החבריים עם המנוח לטענתו מזה 22 שנים. הנתבע אף לא עמד על זכותו להעיד את אחרות הנתבע ששהתה באולם לאורך כל הדיונים, הגם שלטענתו היא העדה היחידה שיכולה הייתה לאשר או להכחיש את כל טענותיו בדבר מערכת היחסים בינו לבין המנוח. גרסתו של המנוח נותרה אפוא יתומה ללא כל ראייה תומכת, וזאת הגם שנטל הבאת הראיות והשכנוע הוטל על שכמו. ונטל זה כאמור לא הורם.

קולו של המנוח המשתמע מתוך הנסיבות החיצוניות – המכתב הנלווה לצוואה מתוכה למדים על אומד דעתו של המנוח עת הוריש לתובעת את עיזבונו. מכתב זה לא כתב המנוח לנתבע; עדויות העדים הנוספים – מצווה על זכיית בתו בשלמות בעיזבונו.

לפיכך, ביהמ"ש דוחה את ההתנגדות של הנתבע ומורה על קיום צוואת המנוח לפיה התובעת יורשת בשלמות את עיזבונו המנוח.

פסק דין

המחלוקת בפני נסובה על פרשנות צוואה וכוונת המצווה באזכור שמו של הנתבע בצירוף תוארו כעו"ד ומספר הטלפון בצידו מתחת לשמה של הבת – התובעת, האם נועד לשם ציונו כזוכה נוסף בצוואה שמא צוין שמו של הנתבע כמוציא לפועל של הצוואה ו/או כעו"ד שטיפל עבור המנוח בנכסיו, ואזי אין לו כל חלק בעיזבון.
עוד נדונה סוגיית נטל ההוכחה הרובץ על שכמו של בעל תפקיד החב בחובת אמון וטוען לפרשנות לפיה הינו זוכה מכוח צוואתו של לקוחו.

- א. רקע עובדתי**
1. המנוח נמרוד לב הר ז"ל (להלן: "המנוח") נפטר בנסיבות טראגיות ביום 1.7.07, והותיר אחריו צוואה כדין שנכתבה בכתב ידו ביום 21.12.05 (להלן: "הצוואה"). הנכס העיקרי של המנוח הוא זכויותיו בחוף הצדפים בטבריה.
  2. המנוח היה נשוי לפרלה לב הר, אך התגררר בנפרד ממנה שלוש שנים קודם פטירתו ואין להם ילדים משותפים (להלן: "אשתו" ו/או "האלמנה").
  3. למנוח שלוש בנות: התובעת את קיום צוואתו ואחותה גב' אושרת דדון-אימן (להלן: "האחות") שהעידה מטעמה, ובת נוספת מאישה אחרת.
  4. בתחילת הדרך הוגשו התנגדויות לבקשה למתן צו קיום צוואה ע"י אלמנתו ובתו (מאישה אחרת), אולם לאור חוות דעת המומחה לכתבי יד שקבע כי הצוואה אכן נכתבה על ידי המנוח, חזרו בהן השתיים מהתנגדותן.
  5. ביום 5.5.08 הגיש הנתבע התנגדות לבקשה למתן צו קיום צוואה, וביקש לקבוע כי הוא יורש מחצית מזכויותיו של המנוח מכוח הצוואה.
  6. בהחלטתי מיום 17.3.11 הוריתי על היפוך סדר הבאת הראיות, וקבעתי כי מאחר והתובעת עותרת לקיום הצוואה ככתבה וכלשונה ואילו הנתבע הוא המבקש לקבוע כי הינו יורש מחצית מן העיזבון יתהפך סדר הבאת הראיות, באופן שהנתבע יחל בהבאת ראיותיו.
  7. ביום 19.7.10 הגיש הנתבע בבית משפט השלום בטבריה תביעה כספית בסך של 538,551 ₪, כנגד התובעת ושני אחיו של המנוח בגין חוב שכר טרחה מכוח הסכם שכר טרחה מיום 5.10.95, בו התחייב אביו של המנוח, עזר לב הר ז"ל.
  8. בהחלטה נוספת מיום 8.4.11 הוריתי כי הדיון יתנהל בדלתיים פתוחות, משהסירו המתנגדות האלמנה ואחת מבנותיו של המנוח את התנגדויותיהן, בנימוק שהסכסוך הפך לאזרחי בין בעלי דין זרים, שאינם בני משפחה, ולפי סעיף 68 (ה) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד – 1984, יידון בפומבי.

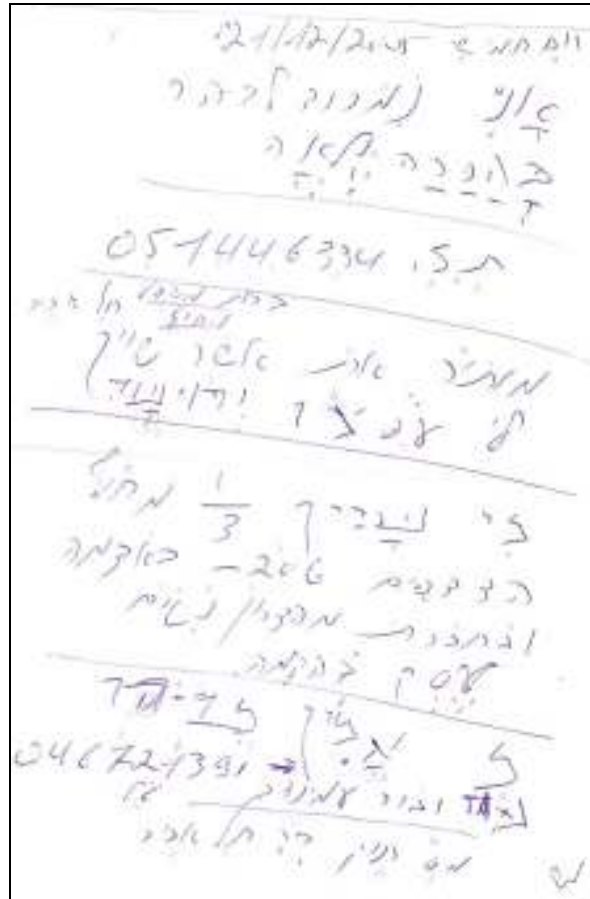
ב. המתווה הנורמטיבי

9. [חוק הירושה](#), התשכ"ה - 1965 קובע בסעיף 54 (א) לו, בעניין פרשנות צוואה כדלקמן: "מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה - כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות".
10. עד לפרשת טלמצ'יו ([ע"א 1900/96 טלמצ'יו נ' האפורופוס הכללי, פ"ד נג \(2\) 817](#)) (להלן: "פרשת טלמצ'יו") יושמו הוראות סעיף זה בהתאם לשיטת הפרשנות הדו – שלבית. על פיה ההיזקקות לנסיבות חיצוניות כמקור אפשרי לאומד דעתו של המצווה רלוונטית רק במקרים בהם אין לאמוד את דעתו מתוך הצוואה – למשל, כאשר לשון הצוואה איננה ברורה או כשפירוש מילולי של הוראה אחת איננו מתיישב עם הוראות אחרות. (ראה [ע"א 239/89 שורש נ' גלילי, פ"ד מו \(1\) 861](#), [ע"א 4714/90 ויספלד נ' ויספלד, פ"ד מח \(3\) 104 ו- ע"א 5654/92 בורשטיין נ' מסר, פ"ד מט \(5\) 461](#)).
11. בפרשת טלמצ'יו התווה הנשיא ברק גישה פרשנית לפיה יש להבחין בין פרשנות במובן הצר לבין פרשנות במובן הרחב. פרשנות במובן הצר נתלית בלשון הצוואה כעוגן הכרחי, וגבולה הוא כגבול לשונה של הצוואה. פרשנות במובן הרחב מאפשרת להגשים את אומד דעת המצווה מעבר למה שלשון הצוואה יכולה לשאת (ראה כבוד השופט הנדל ב**ע"מ 8300/11 פלוני נ' פלוני** (מיום 2.8.12 פורסם במאגרי המידע) [פורסם בנבו] להלן: "פרשת פלוני").
12. וכך נקבע היחס בין שני סוגי הפרשנות על ידי כבוד הנשיא (בתוארו דאז) ברק: "ראינו, כי פרשנות (במובנה הצר) נותנת מובן ללשון הצוואה. אמת-המידה שעל-פיה ניתן מובן זה הינה – כמצוות סעיף 54 לחוק הירושה – אומד-דעת המצווה. גבול הפרשנות (במובנה הצר) הוא גבול הלשון (הציבורית או הפרטית). אין ליתן, בדרך פרשנית, ללשון הצוואה משמעות המגשימה את אומד-דעת המצווה אך שאינה ניתנת לעיגון במובנה הלשוני של הצוואה. עם זאת, הדין מכיר בדוקטרינות מספר (המהוות חלק מהפרשנות במובנה הרחב) המאפשרות לשופט להגשים את אומד-דעת המצווה, וזאת מעבר למובן שאותו לשון הצוואה יכולה לשאת. ודוק: אין מצויה גישה כללית שלפיה השופט רשאי, בכל מקרה, להגשים את אומד-דעת המצווה, תהא לשון הצוואה אשר תהיה. נהפוך הוא: נקודת המוצא העקרונית הינה, שניתן להגשים את אומד-דעת המצווה רק אם לשון הצוואה (הציבורית או הפרטית; המפורשת או המשתמעת) יכולה לשאת זאת. עם זאת, קיימים מצבים מיוחדים, אשר מאפשרים לשופט להגשים את אומד-דעת המצווה, וזאת אף מעבר ללשונה של הצוואה. מצבים אלה מחייבים זהירות רבה. על השופט להשתכנע כי זהו אכן רצונו של המצווה. אל לו, לבית-המשפט, להעמיד עצמו במצב שבו הוא עורך צוואה חדשה למוריש" (עמ' 835).

13. בפרשת טלמצייו הוצגה שיטת פרשנות חד שלבית הממוגת את שלב הפרשנות הפנימית והחיצונית יחדיו. דהיינו, הפרשן רשאי לפנות לנסיבות חיצוניות באופן חופשי, ללא מגבלות פורמאליות, גם כאשר לשון הטקסט המשפטי ברורה (ראה שוחט, גולדברג ופלומין, **דיני ירושה ועיזבון**, מהדורה שיטת תשס"ה – 2005, עמ' 127-130).
- בספרו, קובע כבוד הנשיא ברק מפורשות כי הפירוש הנכון של סעיף 54 **לחוק הירושה** מוביל למסקנה כי הפרשן רשאי לפנות לנסיבות בכל הנסיבות. התהליך הפרשני אינו צריך להתחלק לשני שלבים (ראה א' **ברק, פרשנות הצוואה**, עמ' 82-58).
14. בפרשת פלוני שנפסקה לאחרונה, קבע כבוד השופט הנדל כי לכאורה בעניין טלמצייו יש סממנים של מעבר מפרשנות דו – שלבית של הצוואה לפרשנות חד שלבית שמשמעותה כי יש להיעזר בכל מקרה הן בלשון הצוואה והן בנסיבותיה החיצוניות, כפי שנקבעה על ידי כבוד הנשיא **ברק שיטת פרשנות החוזה** בהלכת אפרופים (ראה **ע"א 4628/93 מדינת ישראל נ'אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ, פ"ד מט (2) 265**).
- ואולם, ציין כי לדעתו, ניתן להסתייג מן ההישענות על הלכת אפרופים, בכל הנוגע לפרשנות צוואה.
- יחד עם זאת, בחן כבוד השופט הנדל את המקרה שהובא בפניו גם לפי הנסיבות החיצוניות דרך הראיות והממצאים העובדתיים שהוצגו בערכאה הראשונה.

ג. נוסח הצוואה

15. מפאת חשיבות תוכנה וצורתה של הצוואה, היא תובא במלואה ובמקורה.

ד. המשתמע מתוך לשון הצוואה

16. **התובע** טען כי פירוש הצוואה כפשוטה מצביע על היותו בגדר זוכה במחצית העיזבון מכוח הצוואה.

לטענתו שמו לא השתרבב ללא כל סיבה לצוואה, וזאת לאור העובדה כי האות ל' המצביעה על שיוך לא צמודה לשמה של התובעת אלא היא מרוחקת משמה בכוונה והוצמדה למילה עו"ד שנמצאת מתחתיה.

מכאן מסיק הנתבע כי הפירוש הטבעי ביותר הינו כי לאחר ל' השיוך פירט המנוח את שמותיהם של הזוכים: התובעת והנתבע. פירוש זה אף תואם לשיטתו, את תכליתה של הצוואה לקבוע מי הם היורשים ומהות זכייתם.

עוד הסביר הנתבע כי לו ביקש המנוח שהנתבע יפעל לכל תכלית אחרת, חזקה שהיה מפרש זאת בתוספת מילים להבהרת כוונותיו. משלא עשה כן, הרי שאין לפרש תכלית רישום שמו זולת כציווי כזוכה.

לטענתו, על ידי תוספת מילים או הוספת תכליות כפי שעותרת לכך התובעת בטענתה כי שמו נרשם משום שהיה עו"ד של נכס העיזבון, יש משום ניסיון לשכתוב הצוואה.

17. **הנתבעת** טענה כי היא הזוכה היחידה.

לפי הסברה המנוח הזכיר בצוואתו את שם הנתבע, כעורך דין שאליו יש לפנות, שטיפל או המטפל בבית המשפט המחוזי בתל אביב, בו ניתן צו ירושה של אבי המנוח, שמכוחו ירש המנוח 1/3 בחוף הצדפים כפי שהוזכר בצוואה.

לטענתה, זו הסיבה שהמנוח התייחס לנתבע בתוארו הרשמי כעו"ד, שהלוא אם התכוון למנות אותו כזוכה, היה די בציון שמו, וללא מספר טלפון. וזו הסיבה שהמנוח שלא ידע את פרטי התיק המתנהל בבית המשפט בת"א, הפנה לעזרתו של הנתבע כמי שטיפל משפטית בעניין והפרטים מצויים בידו.

לטענתה יש לדחות את פרשנותו המלאכותית של הנתבע לפיה לאחר אות השיוך לי מנה המנוח את שמות הזוכים, הואיל והמנוח לא נתן שום אינדיקציה כי התכוון לערוך רשימת זוכים. אלא ניכר מהגרפיקה של הצוואה כי המנוח לא התכוון למנות את התובעת ששמה נרשם באותיות דפוס עם ניקוד ואת הנתבע ששמו נרשם באותיות כתב יד, כזוכים שווים בעלי מעמד שווה.

18. לטעמי, לא ניתן מהגרפיקה של הצוואה קרי צורת כתיבת האותיות, גודלן וניקודן ומיקומם של שמות הצדדים ביחס לאות לי השיוך להסיק מסקנות.

לא ניתן לייחס למנוח כוונות או לאמוד את דעתו מאופן צורת כתיבת הצוואה. לו הייתה מוצגת בפני חוות דעת מומחה המצביעה על מוטיבים חוזרים ושיטתיים באשר לאופן כתיבתו של המנוח, לאורם ניתן היה לייחס משמעות כזו או אחרת לכיתוב מילים באותיות דפוס גדולות ומנוקדות אל מול שימוש באותיות בכתב ולנפקות המרווחים בין האותיות, הייתה נקודת מוצא ממנה ניתן לגזור משמעויות כאלה ואחרות. אך אלו לא פני הדברים, ועל סמך צורת צוואה זו בלבד, איני יכולה לפרשה.

19. ראויה לציון, תכונה בולטת שניכרת באופן כתיבת הצוואה, אשר אליה לא נתנו הצדדים את דעתם והיא מתיחת קווים חוצצים על ידי המנוח בין ההוראות בצוואתו, המקנה לה צורת עריכה של פסקאות.

בזיקה לאמור, ראוי לציון כי שמות הצדדים מצוינים בפסקה אחת. המנוח רשם את שם בתו במרחק מאות השיוך לי ואת שמו של הנתבע בצירוף תוארו כעו"ד ומספר הטלפון שלו מתחת לאות לי.

20. השאלה היא מהי תכלית רישום שמו של הנתבע משלא פירט המנוח בצוואתו את כוונתו ועל מי מוטל נטל השכנוע.

ויודגש גם אם גרסת צד אחד נשמעת הגיונית וסבירה יותר, אין די בכך לצורך הכרעת התיק, שכן איננו תרים אחר "המצווה הסבירה", אלא אחר "המצווה הקונקרטי" – הוא המנוח (ראה פרשת פלוני).

זאת ועוד, בעסקנו בפרשנות צוואה יש ליתן משקל מיוחד ל"נשמה" (אומד דעת המצווה) על פני ה"גוף" (הטקסט של הצוואה), הואיל והאינטרס היחיד הראוי להגנה בצוואה הוא רצונו של המצווה (דברי כבוד השופט ברק בפרשת טלמצ'יו עמ' 826).

בנסיבות אלה, לא סברתי כי אצא ידי חובתי בבחינת לשון הצוואה בלבד, וראיתי לנכון לאמוד את רצון המנוח גם על פי ראיות חיצוניות.

ד. נטל השכנוע בפרשנות צוואה לאור יחסי האמון בין הנתבע למנוח

21. בפסיקה רווחת הדעה כי נאסר על בעל תפקיד החב בחובת אמון ואשר ניהל מערכת יחסים מיוחדת עם המצווה, להעמיד את עצמו במצב אשר יש בו חשש לניגוד עניינים בין האינטרסים האישיים שלו ובין האינטרסים של הפרט שלטובתם עליו לפעול. ואף נקבע כי העיקרון הקובע את האיסור להימצא בניגוד ענייניים הוא עיקרון יסוד בשיטתנו המשפטית ותחום התפרשותו רחב (ע"א 4377/04 הוצלצברג נ' מירז, פ"ד סב (2) 661 דברי כבוד השופטת חיות).

במאמרו "ניגוד אינטרסים במילוי תפקיד" משפטים י 11 (1980) מוסיף פרופ' אהרן ברק כי הכלל של ניגוד עניינים אוסר על עצם ההימצאות במצב בו עלול להיווצר ניגוד עניינים, וזאת על מנת "למנוע את הרע בטרם יארע". ומדגיש כי מטרת הכלל היא למנוע פיתוי מאדם ישר והגון בחינת "אל תעמידונו בפני ניסיון". לימים הורחב הכלל והוחל על כל מי שמופקד על אינטרסים של אחר, כגון עורך דין המייצג את לקוחו.

22. חוק הירושה לא מניח קיומה של חזקה להשפעה בלתי הוגנת הצומחת מתוך יחסים הדדים המבוססים על אמון.

יחד עם זאת בפסיקה הובעה הדעה כי שתיקתו של המחוקק בעניין זה איננה שוללת את הכלל האוסר על ניגוד עניינים. ועל כן חזקה על צוואה אשר נעשתה לטובת נהנה אשר היה חב כלפי המצווה בחובת אמון, שהיא הייתה מחמת השפעה בלתי הוגנת. והנטל לסתור חזקה זו רובץ לפתחו של הנהנה (ראה ת"ע 107562/07(ת"א) פלוני נ' אלמוני מיום 26.10.11 פורסם במאגרי המידע, שם קיימת הפנייה לדברי כבוד השופט טירקל בע"א 7506/95 שורץ נ' בית אולפנא בית אהרון, פ"ד נד (2) 215, 229).

וכן ראה ת"ע 101130/09 יוחאי אביעד ושלמה יוחאי נ' ד.ג. (חסויה) מיום 24.7.11 פורסם במאגרי המידע [פורסם בנבו] בו נקבע כי לאור קיומם של יחסי עו"ד – לקוח בין המצווה לנהנים הועבר נטל הבאת הראיות ונטל השכנוע, לכתפיהם של הנהנים).

23. בענייננו לא הועלתה על ידי התובעת הטענה כי הקשר בין המנוח לנתבע חרג מעבר ליחסיים מקצועיים גרידא, ועל כן לא אדרש לבחינת קיומה של השפעה בלתי הוגנת מצד הנתבע כלפי המנוח.

24. ואולם, ניתן להקיש מהאמור לענייננו, בשאלת נטל ההוכחה בפרשנות צוואה. דרכו של עולם היא כי הורה יוריש את נכסיו ליוצאי חלציו. (על שמירת הרכוש במסגרת המשפחה ראה בספר במדבר כ"ג פסוקים א- יא). וכמו כל כלל בצידו גם יוצאים מן הכלל.

נקודת המוצא לטעמי הינה אפוא, שלו התכוון המנוח להוריש מחצית מעיזבונו לנתבע ששימש כעורך דינו, היה נותן לכך ביטוי בצוואה, למשל מציין לצד שמו כי הנו בגדר זוכה בצוואתו או רושם לצד שמו את חלקו בעיזבונו.
משלא ציין המנוח דבר לצד שמו של הנתבע למעט תוארו ומספר הטלפון שלו, ההנחה היא שלא התכוון לייחס לו חלק מעיזבונו.
הנחה זו ניתנת כמובן לסתירה.
אלא שבהינתן העובדה, כי הנתבע אשר שמש כעורך דינו של המנוח טוען לפרשנות לפיה הינו זוכה מכוח צוואתו של לקוחו, מוטל עליו נטל השכנוע להוכיח כי שמו נרשם כיורש בצוואה ולא לכל תכלית אחרת, וזאת לאור יחסי האמון המיוחדים ביניהם והכלל האוסר על ניגוד עניינים.

ה. ובאשר לנסיבות החיצוניות

ה – 1 המכתב הנלווה לצוואה

24. חלק בלתי נפרד מהצוואה, הוא מכתב אשר הוצמד לה במועד עשייתה, שסומן על ידי המנוח כמספר 2 בראשיתו ונערך אף הוא בכתב ידו, בו פונה המנוח לתובעת ומידעה כי ייתכן ולא ייתראו יותר ומספר לה על אהבתו כלפיה.

בין היתר נכתבו במכתב בלשונו של הנתבע השורות הבאות :
"קראי היטב את אשר כתבתי".

"אני בכל אופן אוהב אותך יותר מאשר את אותי. כפי שאמרתי לך הרבה פעמים. ואת תמיד ענית ואלה".

25. לטענת התובעת אם כשיטת הנתבע, הוא זוכה במעמד שווה לתובעת, במחצית מעיזבונו המנוח, מדוע לא כתב לו המנוח במעמד זה מכתב מקביל בו התוודה על רגשותיו כלפיו, ציין את הערכתו כלפיו או ביקש למחול לו על חוב שכר הטרחה הנטען כלפיו.

26. לטענת הנתבע המכתב נועד להבהיר מדוע התובעת היא בגדר יורשת יחידה מבין בני משפחתה. לטעמו, מעדות התובעת ואחותה עולה כי העדפתו של המנוח כלפי הראשונה נעשתה מתוך רצון לפייסה, ולפי פרשנות זו, נגזרת המסקנה כי הוספת שמו כיורש באה כפיצוי על מועקת חוב שכר טרחתו שלא שולם על ידי המנוח.

27. בהחלטתי מיום 17.3.11 קבעתי כי :

"בתוכנו של המכתב יש כדי להעיד על רחשי לבו של המנוח בעת עריכת הצוואה.
מדובר בראיה חיצונית לצוואה, פרי עטו של המנוח, אשר יש בה משום הסבר שהינו בבחינת ראשית ראייה לסיבה בגינה רשומה המבקשת כזוכה בצוואה.

מנגד, לא הציג המשיב, בשלב דיוני זה, מעבר לכיתוב שמו בצוואה, כל ראייה התומכת בטענתו כי שמו צוין בצוואה כזוכה נוסף בשל יחסי התלות והקרבה שהיו לו עם המנוח והוא מבקש להוכיחה באמצעות העדתם של האנשים ששובבו את המנוח...".

28. כפי שקבעתי בהחלטתי המכתב מהווה ראייה חיצונית מתוכה למדים על אומד דעתו של המנוח עת הוריש לתובעת את עיזבונו. מכתב זהה לא כתב המנוח לנתבע והוא מבקש ללמוד על מעמדו כיורש מנסיבות כתיבת הצוואה, יחסיו של המנוח עם בנותיו ויחסיו של המנוח עמו.

ה- 2 **טענות הנתבע בדבר מצבו הנפשי של המנוח, יחסיו העכורים עם בנותיו והסיבה לבחירתו בתובעת כיורשת מבין כל בנותיו**

29. לטענת הנתבע ערב כתיבת הצוואה המנוח היה מנותק מבני משפחתו. אשתו פרשה ממנו לאחר 12 שנות נישואין, בנותיו רחקו וסלדו ממנו, הוא היה מנודה בחברה עד כדי כך שילדים רדפו אחריו וכינהו "משוגע" והוא כעס על אחותו שהרחיקה אותו מהנכס היחידי – חוף הצדפים.

הנתבע הציג שיר שכתבה התובעת בו כינתה את אביה בשמו הפרטי נמרוד, ובמילותיה "לאבא אני קוראת נמרוד ולא אבא". וטען כי בהינתן העובדה כי החל מגיל 11 נישאה אמה לאדם אחר המשמש עד היום עבורה אבא חלופי, נאלץ המנוח להתחרות באבהותו כלפיו. הנתבע הביא מעדות התובעת שהעידה על יחסיה עם אביה – "הוא התנצל כל פעם שהנושא עלה על חוסר היכולת שלו לגדל ילדים בתור ילדה היה לי קשה מאוד לקבל את זה". על אי הזמנתו לסיום קורס קצינות – "לא היה לו הרבה מה להגיד". וכשנשאלה אם הייתה מודעת להתמכרותו לטיפה המרה, ענתה שזו הסיבה שלא התראו כי הוא היה מגיע לפגישות שיכור.

באשר לתמונות המשפחתיות שהוצגו על ידה בהן נצפה המנוח עם הנכדים, טען כי מדובר בתמונות חד פעמיות שצולמו לצורך הגשת עבודות במסגרת לימודיה בבצלאל. עוד טען כי עדותה של האחות, בין היתר, הצהרתה כי "הורים לא בוחרים" וכי התייחסה למנוח כדי להרגיע את סבתה ולא מתוך דאגה ממשית אליו, מחזקת את מסקנתו כי בנותיו של המנוח סלדו ממנו, ועל כן יש להתייחס בספקנות למערכת היחסים שהוצגה על ידן ולקשר הנפשי ההדוק הנטען בין התובעת למנוח.

בנוסף, הביא מעדותו של מר חנן לסינג כראייה לכך שהתובעת הסיתה את אחותה שלא להראות למנוח את ילדיה – נכדיו, וכחיזוק לטענתו כי המנוח רצה למכור את חלקו בחוף הצדפים לקנות יאכטה ולשוט בעולם בניגוד לטענת התובעת ואחותה שברצונן להשאיר חלק מהחוף לזכר המנוח.

30. לטענת הנתבע לא הביא בדל של ראייה שיש בה כדי להעיד על מצבו של המנוח ערב כתיבת הצוואה.

ודווקא העדויות שצורפו כנספחים לתצהירה משנותיו האחרונות של המנוח, למשל היומן שכתב עת ריצה את עונשו בכלא בו כתב ביום 19.6.06 כי הוא ממתין בקוצר רוח לאחותה שנמצאת לצידו בעת צרה ותמונות של המנוח עם נכדו, מעידים יותר מכול על אהבתו והערכתו של המנוח לבנותיו ונכדיו.

התובעת אף הסבירה מדוע לא תיתכן הטענה כי היא הסיתה את אחותה כנגד המנוח כדי שלא תאפשר לו לפגוש את נכדיו, והפנתה לעדותו של מר חנן לסינג שציין כי הוא אינו זוכר שהצהיר כאמור.

31. הנתבע העיד כי לא שמע ולו מילה רעה אחת מפי המנוח על מי מבני משפחתו, כפי שהעיד: " הוא מעט מאוד דיבר איתי על משפחתו" (פרוטוקול עמ' 25 ש' 11) בתצהירו ציין כי "אני מעולם לא הכרתי את בנותיו" (סעיף 61) ובסיכומי התשובה (סעיף 29) הדגיש כי "כל תיאורי היחסים בין המנוח ז"ל ובנותיו מבוססים על עדות הבנות – לא המצאתי עדות משל עצמי".

בנסיבות אלה, יש להתייחס בעירבון מוגבל למסקנות שמסיק הנתבע על יחסי המנוח עם בנותיו שכן הן נגזרות מנקודת מבטו האישית של בעל דין בעל עניין בתיק.

32. **לכשעצמי, איני רואה עין בעין את התמונה שניסה לשוות הנתבע למערכת היחסים בין המנוח לבנותיו כפי שלמד אותה מעדותן. התרשמותי הייתה שונה. מעדותה הכנה וגלוית הלב של התובעת למדתי על מערכת היחסים הרגשית הטעונה והמורכבת, ולא דווקא עכורה ומנוכרת, שהייתה בינה לבין אביה שהתאפיינה באהבה עזה אך גם בביקורת מצידה.**

אהבתו העזה של המנוח לתובעת משתקפת גם ממכתבו שצורף לצוואה, מקריאתו למדים כי הוא אמר לה הרבה פעמים שהוא אוהב אותה יותר מאשר את עצמו.

33. וראוי להביא מפיה של התובעת על יחסיה עם המנוח: " אני לא מתיימרת מה עבר בראשו של המנוח לא בחייו ולא במותו, שנית אני לא חושבת שצוואה היא דווקא עדיפות, יחסים משפחתיים בין אב לבתו יכולים להיות מאוד מורכבים ויכולים להיות תלויים בגורמים אחרים. מה שכן, אני יודעת להגיד שביני לבין המנוח היה קשר מאוד חזק לאורך כל השנים, שלבטא או תו במילים כמו כל דבר שקשור לרגש, לי באופן אישי זה מאוד קשה, אני יודעת שהלב שלי נשבר מהמנוח לא פעם ולא פעמיים ומגיל מאוד צעיר והמון שנים היה קשה לי להיות בקשר איתו מתוך מקום של כאב, וכעס שהפכו למערבולת רגשית ורק לאחר שחרורי מהצבא התפנה מקום בליבי, כי גם התבגרתי קצת, לנסות לאחות את הקרעים, אבל ברור לי שאני והמנוח זה משהו שאין כמותו..."

(פרוטוקול עמ' 41 ש' 11-3).

וכן ראה קטעים מתצהירה בתצהיר עדות ראשית (סעיפים 26-32):

"הקשר ביני לבין אבי היה חזק עם אהבה עצומה... ביני לבין אבי היו יחסים מורכבים מאוד במהלך השנים, כאשר מדובר ביחסי אהבה בין אבא לבת אשר חיים בריחוק".
 "בטקס סיום קורס קצינות הופיע אבי בין הקהל, למרות שלא הזמנתי אותו כי כעסתי עליו על חוסר יכולתו להיות לי לאבא... אבל הוא בא וזה ריגש אותי עד דמעות".
 "לאחר שהשתחררתי מצה"ל מצאתי מקום בליבי לחזק את הקשר עם אבי... בשנותיו האחרונות של אבי הרגשתי שאנחנו מצליחים לגשר על הפער והאכזבה שליוו אותי משך כל ילדותי. ואז ביום בהיר אחד אבי מת... לכן בצוואה זו אבי מבקש סליחה על שלא היה שם בשבילי כל השנים".

34. **עדות האחות הצביעה אף היא על צורך של המנוח לפצות דווקא את התובעת מתוך שלושת בנותיו, באשר הרגיש כי היא סבלה יותר מאחיותיה בגין אורחותיו והתנהגותו. מכל מקום, העובדה כי בנותיו של המנוח מצאו לנכון לכבד את רצונו מעידה יותר מכל על השלמתן עם בחירתו.**

ומעדותה של האחות:

"ש: איך את מסבירה שלמרות שלך יש ילדים וקשריך עם המנוח היו יותר טובים ותכופים, והוא בכל אופן העדיף אותה עליך?

ת: זה ברור גם אמרתי את זה קודם, היו הרבה מצבים בחיים שאלין ניסתה לחנך את המנוח ולהסביר לו איך להתנהג, אני תמיד קיבלתי אותו איך שהוא, הוא פשוט ניסה לכפר על הדברים, המנוח ידע שלאלין קשה עם הדברים שהוא עשה, הוא פשוט ניסה לכפר והמכתב אומר הכל. אני לא רואה שזה על חשבוני.

(פרוטוקול עמ' 47 ש' 31-32 ועמ' 48 ש' 1-4).

ובהמשך –

"ש: מדוע את מתנגדת שאהיה יורש?

ת: כי זו לא הייתה הצוואה שלי אבי. רשום שם במפורש אלין, היא הבת שלו מבחינתי זה דבר טבעי, אתה כתבת בתביעתך שאתה הוא הדבר הטבעי, עו"ד לא יכול להיות דבר טבעי יותר מאשר בת.

ש: אז מדוע השם שלך מושמט?

ת: כי הוא רצה לכפר ורצה לתת לאלין את ההרגשה שהוא מתנצל על אותם רגעים שהוא לא היה שם בשבילה, שהיא לא קיבלה אותו כמו שהוא היה, זכותו.

ש: זו הפרשנות שלך?

ת: כן, זו הפרשנות שלי, זו האמת. אני הרי מצאתי את הצוואה".

(פרוטוקול עמ' 48 ש' 21-28).

ובתצהירה ניתן הסבר דומה להעדפתה של התובעת (סעיפים 23, 24 ו-27):

"...הקשר ביני לבין אבי היה תמיד קשר חם וחזק...אבי המנוח היה נוהג לבקר אותי ואת ילדיי (נכדיו) בביתי...אבי המנוח פגש בילדי בכל עת שחפץ, בימי חול ובאירועים מיוחדים כאחד, ובידיי תמונות היכולות להעיד על כך...במהלך השנים זכיתי לאהבה רבה מאבי ואילו אליו, שהייתה צעירה ממני פחות. לכן זוהי דרכו האחרונה של אבי להביע את רגשותיו כלפיה. אני מכבדת זאת ומבינה זאת".

35. חשוב להביא מעדותו של חנן לסינג, העד החיצוני לתיק שזומן להעיד לבקשת הנתבע והתייצב לדיון רק לאחר שהוצא כנגדו צו הבאה.

עד זה נפגש עם המנוח 9 חודשים לאחר עריכת הצוואה, כאשר שניהם היו עצורים בבית המעצר גילמי באזור חיפה, ואח"כ ריצו את המאסר במשך חמישה חודשים בבית הסוהר חרמון באותו המסדרון, והיו מיוחדים ונהגו לשוחח מדי יום בכל תקופה זו, ואף לאחריה נשאו בקשר עד ליום פטירת המנוח.

בתצהירו של העד שנערך לבקשתה של האלמנה, טרם זו הסירה את התנגדותה, מסר העד כי המנוח סיפר לו על כעסו כלפי התובעת באשר השפיעה על אחותה שלא להתיר לו לראות את נכדיו וכן על כך שאינה מבקרת אותו.

בחקירתו העיד כי לא אמר דברים כאמור, ואלו הוכתבו לתצהירו, ומכל מקום, ככל הנראה דובר בנכדים מילדיה של האלמנה ממערכת זוגית קודמת (עמ' 35 ש' 9-5 וש' 20-17 ו-25-26 ועמ' 37 ש' 13-7).

על כל פנים, מעדותו עולה כי המנוח לא אזכר ולו פעם אחת את שמו של הנתבע וגם לא בתפקידו כעו"ד שליווה את הנכס 21 שנים, וזאת הגם שהמנוח דיבר ממושכות על החוף, החוב הכספי הגדול הרובץ עליו והתוכניות שלו לגביו. והוא אף לא ראה את הנתבע מבקרו שם (סעיף 16 לתצהיר (סומן מ/2) פרוטוקול עמ' 32 ש' 12, 25-26, עמ' 33 ש' 16-13, עמ' 34 ש' 10-8, וש' 31-32).

לעומת זאת, העד העיד כי המנוח דיבר על הבנות שלו (עמ' 35 ש' 28-27) ציין כי אחת מבנותיו באה לבקרו עם ילד (עמ' 32 ש' 22-21 ועמ' 34 ש' 1) וסיפר לו על אהבתו כלפי בת אשתו (עמ' 32 ש' 24-22 עמ' 36 ש' 17-13).

36. סבורני כי עדותו של עד זה שאינו בעל עניין בתיק, משהאלמנה הסירה את התנגדותה, היא בעלת חשיבות מרובה. מדובר בעד שהיה שותף לתא הכלא בו שהה המנוח, ניהל עמו שיחות נפש בלילות והמנוח בטח בו ופתח את צפונות ליבו בפניו.

אין לי אלא להצטרף לטענתו של הנתבע לפרוטוקול בית משפט (עמ' 33 ש' 10-8) כי עדותו של עד זה היא הטובה ביותר להמחשת הלך רוחו של המנוח. מעדות זו עולה כי הנתבע לא היה גורם בעל משמעות מיוחדת בחייו של המנוח, משלא אוזכר שמו ולו פעם אחת במהלך אותן שיחות ארוכות של שעות על גבי שעות בלילות.

37. כפי שקבעתי על הנתבע מוטל להוכיח כי אומד דעתו של המנוח היה להוריש לו. בהצגת מערכת יחסים טעונה ומורכבת בין המנוח לבנותיו עדיין אין כדי להסביר את מעמדו כיוורש בצוואה, לשם כך נדרש הנתבע להגיש ראיות על טיב יחסיו החבריים עם המנוח.

ה-3 מערכת היחסים בין המנוח לנתבע

38. הנתבע טען כי הוא נבחר להיות יורש משום שהמנוח מצא אצלו תמיכה ועידוד בעיקר בשנים האחרונות לחייו, אותם לא קיבל מבני משפחתו, כנקמה בהם על שהפנו לו עורף (סעיף 67 לתצהיר עדות ראשית) וגם כרצון של המנוח לפייסו בשל מועקת חוב שכר הטרחה.

הנתבע הצהיר בתצהיר עדותו הראשית (סעיפים 50-60) כי :

"... בכל השנים הללו הוא מצא בי חבר וידיד נאמן שבכל התנאים (ידעתי שאי אפשר לדרוש ממנו כספים כאשר הוא חי בקושי על קצבה מהביטוח הלאומי ולכל היותר כדייג) - המתנתי ביחד איתו עד למכירת החוף - שזו הייתה תמיד מועקתו - תשלום החובות. נאמנותו אלי התבטאה בכך שהוא היה מופיע בשעה שהתפללתי תפילת שחרית בבית הכנסת - למרות שלא ידע כלל להתפלל והיה רחוק מכל עניין של תורה ומצוות. והיה יושב זמן רב על ידי מבלי להוציא הגה...

או בכך שהיה יושב במשרדי שעות על שעות ומדבר מדי פעם בפעם - אבל לא מדבר הרבה. במהלך התקופה הזאת - הוא היה מופיע בביתי בשעות שידע שאני כבר לפני שינה (ואני הולך לישון מוקדם) והיה יושב סתם ומקבל תשומת לב מלאה הן ממני והן מאשתי שהכינה לו את התקרובת לפי בקשתו.

בכל התקופות הוא לא יכול היה לעבור על ידי ברכבו ברחוב מבלי שהיה עוצר ומדבר - כשהעיקר לדבר על משהו. ובכל דבר חדש שעשה בחוף הוא היה אוסף אותי אפילו מהרחוב שאראה את מעשיו - לא משנה מתי ובאילו נסיבות".

הנתבע סיכם כי יחסיהם לא היו כשל עו"ד - לקוח משום שהמנוח חיפש בו הרבה יותר מאשר עו"ד של חוף הצדפים, הוא חיפש בו חבר וידיד תומך ומעודד. "ההזדקקות שלו לאדם קרוב הפכה את היחסים בינינו למעין תלות, למרות ואולי משום יחסי הידידות בינינו" (סעיף 47 לסיכומים).

לטענתו, שמו אוזכר בצוואה כיוורש בשל החלל הריק שנוצר סביב המנוח מכל אוהביו וכתחליף להם, ומשום יחסי החברות ההדוקים שהיו ביניהם. דהיינו, יורש בהיותו ידו הקרוב והתומך ולא דווקא כעו"ד.

הנתבע טען כי על יחסיו עם המנוח לא יכלו התובעת ואחותה לדעת, שכן הן מעולם לא הגיעו לחוף ולמשרדו ולא נפגשו עמו בנוכחות המנוח.

ואולם, אחותו של המנוח, אשר ישבה באולם במהלך הדיונים לצידן של התובעת ואחותה, יכלה להכחיש או לאשר את יחסיו עם המנוח ואף את המוצהר על ידו בנוגע ליחסיו של

המנוח עמה, הואיל וליותה את שניהם במשך 21 שנה. ובעצם אי הבאתה לעדות על ידן יש משום אישור לאמור בתצהירו.

39. **התובעת** טענה כי שני המניעים שהוצגו על ידי המנוח לעצם היותו יורש, אינם אלא הצדקות אותן הגה בדיעבד, שכן הודה בחקירתו שלא ציפה שהמנוח יוריש לו חלק מעיזבונו. התובעת הצהירה כי בין המנוח לנתבע הייתה מערכת יחסים מקצועית גרידא של עו"ד ולקוח.

עוד הצהירה כי המנוח כתב את בקשותיו המשפטיות בעצמו כפי שניתן לראות ממסמכים שהוגשו בכתב ידו והנתבע שמש לו כחותמת גומי, וזאת על מנת שיוכל לעמוד בתשלומי שכר הטרחה.

לטענתה, הנתבע לא הצליח לספק הסבר מניח את הדעת מדוע אדם סביר יוריש מחצית מעיזבונו לעורך דינו, קל וחומר, שהדבר נעשה תוך העדפת עורך דינו על בני משפחתו, ומדוע שאדם סביר יחפוץ להוריש מחצית מעיזבונו לאדם מבוגר בשנים בהעדר כל טענה כי המנוח היה מקורב ליורשיו של הנתבע.

ולגבי המניע השני, לפיו המנוח הוריש לנתבע בניסיון לפייסו בשל מועקת חוב שכר הטרחה, נטען שאין לו כל יסוד, שכן חוב שכר הטרחה צמח רק לאחר ההתנגדות, בעוד המנוח לא נדרש לשלם לו, לא הוצאו מכתבי דרישה ולא הוגשו תביעות.

40. משמיעת עדויות הצדדים ולמקרא תצהיריהם וראיותיהם מצטייר המנוח כאדם בעל נפש רגישה שהעלה את מחשבותיו ותחושותיו על הכתב.

הנתבע העיד בחקירתו כי המנוח היה "אדם בעל אינטליגנציה גבוהה" והוא מסוגל היה "להגיש בעצמו את הבקשות" ו"היו גם דברים שהוא עשה לבד" (עמ' 19 שורות 3, 9 ו-14) בתו – אחות התובעת הצהירה כי היא מצאה דפדפת שבה השתמש המנוח לרישום רשימות אישיות בעת שריצה עונשו.

בנותיו של המנוח ואשתו הציגו מכתבים רבים שכתב להן המנוח בכתב ידו.

הנתבע לא הציג ולו מכתב אישי אחד גם לא מכתב הוקרת תודה על שירותיו המשפטיים.

הנתבע הודה כי המנוח לא אמר לו מילה על הצוואה ולא הפקיד אותה בידי, ואין לו הסבר לכך (עמ' 15 ש' 19-6).

הנתבע הודה בחקירתו כי לא ציפה שהמנוח יוריש לו חלק מעיזבונו:

"ש: אבל הגיוני בעינייך שהמנוח יוריש לך?"

ת: לא היה הגיוני, בשבילי זו הייתה הפתעה גמורה".

(עמ' 17 שורה 1)

ובהמשך, בעמ' 15 שורות 3-4:

"לא העליתי על הדעת שהוא יכתוב אותי בתור יורש".

41. מתבקש היה בנסיבות אלה, כי הנתבע יציג ראיות שייתנו הסבר לזכייה שנפלה בחיקו.

ואולם, הנתבע לא הביא שום עדים מטעמו שיכולים לכאורה לתמוך בגרסתו אודות מערכת יחסיו החבריים עם המנוח לטענתו מזה 22 שנים. הנתבע אף לא עמד על זכותו להעיד את

אחות הנתבע ששהתה באולם לאורך כל הדיונים, הגם שלטענתו היא העדה היחידה שיכולה הייתה לאשר או להכחיש את כל טענותיו בדבר מערכת היחסים בינו לבין המנוח. גרסתו של המנוח נותרה אפוא יתומה ללא כל ראייה תומכת, וזאת הגם שנטל הבאת הראיות והשכנוע הוטל על שכמו. ונטל זה כאמור לא הורם.

1. העילות להגשת ההתנגדות

42. **התובעת** טענה כי הנתבע יעץ לאחותה להסתיר את הצוואה לאחר שיידעה אותו על מציאתה, בטענה כי מוטב ליורשים על פי דין להגיש בקשה לצו ירושה שכן זו הדרך המהירה, ואלו התנגדותה הצפויה של אלמנת המנוח תשבש את מכירת החוף למשך שנים. בהמשך באפריל 2008 החליטה המשפחה להוציא מידיו של הנתבע את עריכת חוזה הרכישה של החוף בשל חשדה בעניין יושרו המקצועי עקב הייעוץ שלו להסתיר את הצוואה וכן בשל הספק שהוטל ביכולתו המקצועית לקדם את מכר החוף. כפועל יוצא, כך לשיטת התובעת, הגיש הנתבע את התנגדותו לצוואה וזאת לשם סיכול מכירת החוף. בנוסף, ציינה כי הנתבע הציע להסיר את התנגדותו לצוואה תמורת תשלום חוב שכר טרחתו ודרש שישולם לו כדמי הסתלקות מההתנגדות על מנת להתחמק מחובת תשלום מס הכנסה ומע"מ.

התובעת צרפה תמליל שיחה עם הנתבע מיום 22.7.08 שהוקלטה על ידי אחותה עקב חשדה במניעיו וביושרו המקצועי בשל הייעוץ שלו להסתיר את הצוואה, בו נאמרו דברים אלה על ידו מפורשות.

בתגובה להקלטה זו, הודה הנתבע במיחוס לו, בטוענו: "לגבי הסטנוגרמה, אני לא מתכחש לאף מילה שנאמרה שם" (עמ' 11 שורה 9).

התובעת טענה כי מתמליל זה ברור כשמש, כי הנתבע לא חשב לרגע ברצינות, שהוא יורש מכוח הצוואה, אלא שראה לנכון לנצל הזדמנות פז שנקרתה בדרכו, עת התברר לו כי המנוח הזכיר אותו בצוואתו. לטענתה, הנתבע שראה את המנוח ואביו הולכים לעולמם מבלי לשלם לו את חובו הנטען, החליט לעשות מעשה ולהגיש את התנגדותו בתקווה להפעיל לחץ על התובעת ואחותה ולגבות את חובו, בסך 570,000 ₪ כשהוא נקי ממיסים.

התובעת סיכמה בציינה כי האמור מצביע על הגשת ההתנגדות בחוסר תום לב, ממניעים פסולים וכאמצעי להפעלת לחץ, וטוב היה אם לא הייתה מוגשת, ומשהוגשה, דינה דחייה תוך חיוב הנתבע בהוצאות ריאליות.

43. הנתבע התייחס לטענות אלו בסיכומי התגובה.

לטענתו רק ב- 10.3.08 הועבר לעיונו ע"י עו"ד אחר נוסח הצוואה. עד אז לא ידע על היותו יורש על פיה. הנתבע האשים את אחות התובעת כי יידעה אותו שקיימת צוואה, אך התחמקה מלהמציא לו אותה, ובהקראת הצוואה על ידה ניתן להטעות באופן שאי אפשר לעמוד על מעמדו כיוורש.

לטענתו, לא ניתן לקטלג את הייעוץ שנתן כייעוץ להסתיר את הצוואה, הואיל והזוכה ידעה על קיומה של הצוואה, אלא כוויתור עליה. והוא יעץ כאמור, כי חשד שעומדת מאחורי העניין אחות המנוח שמנסה למנוע מהאלמנה לרשת.

הנתבע הכחיש את הטענה כי ההתנגדות שלו נועדה לסכל את מכירת החוף וטען כי זו האפשרות היחידה שלו לקבל תשלום עבור חוב שנתבע, ואף הפנה למכתב שנשלח לבא כוחם שמונתה במקומו, טרם הגשת ההתנגדות, בו הנו דורש ממנה כמייצגת של המשפחה במכירת החוף לשלם לו את חוב שכר טרחתו ולא בא בדרישה שלא לנהל מו"מ בשמו כדורש.

ולגבי ניהול המו"מ לתשלום חוב שכר טרחתו תמורת הסרת ההתנגדות כפי שבא לידי ביטוי בתמליל, הסביר כי בעסקה שהציע אין משום השתמטות ממס אלא דרך לביצועה במינימום של מס.

ובאשר לשיקוליו לוותר על הירושה תמורת תשלום החוב, הבהיר כי העדיף לקבל את החוב שמגיע לו כעת ולא בעוד מספר שנים כפי שציפה מההתעקשות לאישור הצוואה.

44. לא שוכנעתי עד תום, כי המסקנות אליהן הגיעה התובעת באשר לעילות להתנגדותו של הנתבע לצוואה מתחייבות מקשירת כל הקצוות בנסיבות העניין.

התרשמתי כי הנתבע ראה עצמו כדורש רק לאחר שעמדה לנגד עיניו הצוואה, ולמסקנה זו הגיע גם לאור הערת האפוטרופוס הכללי בתגובתו כי לא ברורה כוונת המנוח באשר לאזכור שמו של הנתבע בצוואה וגם לאור הערת ב"כ האלמנה שכתב לו בפקס כי ייתכן שגם הוא יורש.

מכל מקום, איני סבורה כי עלי להכריע מתי קיבל הנתבע לראשונה לידי עותק של נוסח הצוואה, שכן ממילא הנתבע הגיש תלונה למשטרה על הסתרת הצוואה ממנו והדבר טופל על ידה, ובכל אופן הוסכם על הצדדים כי סוגיה זו שולית וחסרת חשיבות לפלוגתא בה עלי להכריע.

45. עוד האמנתי לנתבע כי נמנע מלתבוע את חוב שכר טרחתו הנטען כל עוד המנוח היה בחיים, ומשהלך לעולמו הוסרו החסמים מבחינתו לפעול בעניין זה. איני סבורה כי הגשת ההתנגדות לצוואה נועדה לשם הפעלת לחץ על התובעת לגביית חובו, שכן ממילא תלויה ועומדת תביעה כספית כנגד התובעת ושני אחיו של המנוח בגין חוב שכר הטרחה הנטען, ובהקשר זה גם ההפניה למצבו הכלכלי הדחוק של הנתבע כמניע להגשת ההתנגדות נדחית.

46. לאור האמור, אני קובעת כי לא הוכח בפני כי ההתנגדות הוגשה מטעמים פסולים וכאמצעי להפעלת לחץ. ולקביעתי כאמור יש השלכה לעניין היקף פסיקת ההוצאות.

ז. **אחרית דבר**

47. כמילות סיום, יפים לכאן הדברים שביטא כבוד השופט טירקל לגבי הגישה הפרשנית הנדרשת בדיני צוואות:

"הצוואה היא מסמך מיוחד במינו. היא מסמך משפטי, אך מסמך זה אינו חסר נשמה. הוא כמו מכתב אישי אחרון, ביטוי של משאלות, אהבות, רגשות, ואף חשבונות, היוצאים ממעמקי לבו של אדם המהרהר במותו ובמה שיקרה אחרי מותו... כאן מונח לפנינו דף נייר שבתוכו גלומים דבריו של המנוח, ואנו, שמצווה עלינו לקיים את דבר המת, עלינו לשמוע את קולו, להבין את דבריו ולהטות אוזן לבנות הקול המשתמעות מתוך דבריו" (מתוך דברי כבוד השופט טירקל בע"א 7735/02 עיזבון המנוח ניסים אלבוז"ל נ' אהל פז, פ"ד מח (3) 161,165).

48. קולו של המנוח המשתמע מתוך הנסיבות החיצוניות מצווה על זכיית בתו בשלמות בעיזבונו. הנתבע לא הצליח לעוות את הקול, וכשל להוכיח כי בינו לבין המנוח היו יחסים מיוחדים החורגים ממערכת יחסים מקצועית גרידא, שיש בהם כדי להסביר מדוע יוריש לו המנוח מחצית מעיזבונו ולא למשפחתו.
49. לאור כל האמור, הריני קובעת כי הנתבע לא עמד בנטל להוכיח כי אומד דעתו של המנוח בציון שמו בצוואה היה לצורך הקניית מעמד של יורש.
50. לפיכך, הריני דוחה את ההתנגדות של הנתבע ומורה על קיום צוואת המנוח מיום 21.12.05 לפיה התובעת יורשת בשלמות את עיזבון המנוח. פסיקתא למתן צו לקיום הצוואה תוגש לחתימתי.
51. הריני רואה לנכון להשית על הנתבע הוצאות ההליך לטובת התובעת בסכום של 8000 ₪ אשר ישולמו תוך 45 יום ממועד קבלת פסק הדין, ולא יישאו ריבית והצמדה.

ניתן היום, כ"ג תשרי תשע"ג, 09 אוקטובר 2012, בהעדר הצדדים.

רונית גורביץ 340/08-54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)